

ARTIKELEN

BESTIALITEIT HERDACHT

Naar een concept van intersoortelijke seksuele aanranding

*Piers Beirne*¹

SUMMARY: – *Interspecies sexual assault as a social practice: rethinking bestiality.* – This paper seeks to introduce a view of bestiality which differs radically from both the anthropocentrism enshrined in the dogma of Judaeo-Christianity and also from the pseudo-liberal tolerance fashionable today. I argue that bestiality should be understood as ‘interspecies sexual assault’ because (1) human-animal sexual relations almost always involve coercion; (2) such practices often cause animals pain and even death; and (3) animals are unable either to communicate consent to us in a form that we can readily understand or to speak out about their abuse. The paper offers a typology of interspecies sexual assault, including sexual fixation, commodification, adolescent sexual experimentation and aggravated cruelty.

In dit artikel probeer ik een bijdrage te leveren aan een alsnog niet ontwikkelde sociologie van dierenmishandeling. Deze specifieke focus vloeit echter eerder voort uit een praktische pedagogische noodzaak, dan uit openlijke theoretische werkzaamheden. Ter voorbereiding van een college betreffende de ‘sociologie van dierenmishandeling’, werd ik onmiddellijk geconfronteerd met de noodzaak om aan de studenten een antwoord te bieden op de ogenschijnlijk simpele vraag: ‘wat is dierenmishandeling?’. Een overzicht bieden van dramatische en goedgedocumenteerde gebruiken als intensieve veeteelt, experimenten in laboratoria, het zetten van vallen, circussen, enzovoort, zou naar mijn mening onder de studenten niet zozeer het gewenste resultaat opleveren, namelijk een doorgedreven reflectie over de essentie van dierenmishandeling, maar eerder een instinctieve reactie veroorzaken.

¹ De auteur is Professor in Criminology and Legal Studies aan de University of Southern Maine (V.S.).

University of Southern Maine, Department of Criminology, P.O. Box 9300, Portland, Maine 04104-9300, U.S. e-mail: Beirne@maine.edu

Dit artikel is een vertaling en licht gewijzigde versie van een bijdrage die binnenkort zal verschijnen in het boek: *Companion Animals and us: Exploring the Relationships Between People and Pets*, Anthony L. Podberscek, Elizabeth S. Paul and James A. Serpell (eds.), Cambridge University Press, Cambridge, In druk.

De vertaling gebeurde door Geertrui Cazaux.

Alle mogelijkheden openlatend bij het zoeken naar een gepaste methode die me zou toestaan om dierenmishandeling in een pedagogische context te behandelen, stootte ik toevallig op een pseudo-erotische video met de provocerende titel *Barnyard Love* (Liefde op het Boerenerf). Deze ongeraffineerde film van Duitse makelij (ongedateerd) toont levendig talrijke menselijke en niet-menselijke dieren (verder 'dieren')² die zich inlaten met intersoortelijke seksuele relaties. Hierbij zijn mannen te zien die seksuele betrekking hebben met koeien en kippen, en veelvuldiger – gezien dat heteroseksuele mannen waarschijnlijk het doelpubliek van deze prent uitmaken – vrouwen die seksuele betrekking hebben met honden, vrouwen die palingen in hun vagina steken en die fellatio uitvoeren op honden en paarden.

Zelfs vanuit mijn amateuristisch perspectief, en ondanks het risico van antropomorfisme, bemerkte ik hoe enorm gevarieerd de reacties van de verschillende dieren op de pogingen tot seksuele relaties met mensen – geïnitieerd door mensen – waren. Enerzijds leken de honden die seksuele activiteiten aangingen met vrouwen in *Barnyard Love* vurig plezier te beleven aan deze menselijke aandacht. Voor mij leek het alleszins niet mogelijk dat het enthousiasme van deze honden geveinsd kon worden door training buiten het bereik van de camera, met de bedoeling om meer oprechte gevoelens van pijn en verdriet te onderdrukken. Aan de andere kant waren bepaalde dieren, zoals palingen en kippen, ongewillige recipiënten van menselijke seksuele avances. Ik dacht dat geen van mijn studenten er veel moeite mee zou hebben om het geval van een onfortuinlijke kip die letterlijk doodgeneukt werd – wat voor haar ongetwijfeld een angstaanjagend gevolg van gedwongen geslachtsgemeenschap met een man was – aan te duiden als dierenmishandeling. De reactie van grote viervoeters daarentegen, zoals van de paarden en de koeien die voorkomen in de film, bleek nauwer aan te leunen bij verveeldheid, of eerder onverschilligheid, dan dat ze zou wijzen op pijn of genot. Tijdens de geslachtelijke betrekkingen of terwijl hun genitaliën werden gemanipuleerd bleven deze dieren eten of urineerden of defeceerden ze. Het was zelfs onduidelijk of deze grotere dieren enig besef hadden van de aanhoudende seksuele betrekkingen die mensen hen opdrongen. Wat ik aanduidde als hun onverschilligheid, kon net zozeer berekende afstandelijkheid van deze dieren zijn, opgeworpen als een verdovende strategie om het hoofd te kunnen bieden aan de pijn. Pijn die hen werd aangedaan op nog maar eens een andere manier dan de reeds talloze wijzen waarop mensen routineus het leven van dieren aantasten, inspecteren en erover beschikken.

Gebeurtenissen voorgesteld in films zoals *Barnyard Love* doen interessante vragen rijzen betreffende bestialiteit als een sociale praktijk. Is bestialiteit een ongehoorde en misschien zelfs perverse handeling, of –zoals gesuggereerd

² Alhoewel de noemer 'niet-menselijke dieren' bruikbaar is om ons eraan te herinneren dat het domein van de relaties tussen mensen en dieren doorspekt is met speciesistisch taalgebruik, worden echter ironisch genoeg met het gebruik van de term 'niet menselijke dieren' mensen geprivilegieerd. Immers, deze noemer definieert alle dieren – uitgesloten *Homo sapiens* – via het tekort schieten van bepaalde kwalificaties die zogezegd alleen toebehoren aan mensen. Bovendien, zoals Geertrui Cazaux terecht stelt, is het niet helemaal onvergelykbaar met het aanduiden van vrouwelijke mensen als niet-mannelijke mensen (Cazaux, 1998: 373)

wordt uit de neiging van het strafrecht om bestialiteit te tolereren – een relatief goedaardige sociale afwijking? Waarom worden seksuele relaties tussen mensen en dieren zo luidruchtig en alomtegenwoordig afgekeurd, maar zijn deze relaties zo weinig onderwerp van studie geweest?

Laat me hierop meteen antwoorden dat het zeer opmerkelijk is dat – gezien de enorme ideologische en fysieke onderdrukking die frequent wordt toegepast ten aanzien van bestialiteit – de sociale wetenschappen dit onderwerp bijna volledig terzijde hebben gelaten, niettegenstaande het een wijdverspreide sociale praktijk is die traditioneel bekeken wordt met ethische, juridische en esthetische verontwaardiging. Waar E.P. Evans in zijn onderzoek naar de middeleeuwse vervolging en terechtstelling van dieren, bestialiteit kortaf afdoet als *“this disgusting crime”* (1906:148), vertolkte hij waarschijnlijk niet zozeer een persoonlijk vooroordeel, maar een duurzame opvatting die hij deelde met het merendeel van zijn collega’s. In zijn ogen, en ook voor de meeste onder ons, wordt bestialiteit beschouwd als een verwarrende seksuele praktijk die eerder tot vluchtige verbazing dan tot doorgedreven intellectueel onderzoek uitnodigt. In academische kringen blijkt bestialiteit alleen aan bod te komen in lezingen door professoren over de geschiedenis van het strafrecht. Zij verwijzen dan, met verlegen gegniffel, naar de afname van het aantal vervolgingen voor bestialiteit sinds het begin van de negentiende eeuw en zien dit als een teken van de gesecculariseerde tolerantie en de veronderstelde rationaliteit van het westers recht. Alhoewel fictieve en quasi-autobiografische uiteenzettingen van bestialiteit occasioneel te vinden zijn in meer ernstige literatuur (vb. Tester, 1991; Høeg, 1996), blijken meer toegankelijke weergaven ervan alleen geproduceerd te worden door meer vrijdenkende filmmakers en losbandige pers in de vorm van erotische producten ter consumptie van een alledaags, maar toch beperkt publiek.

In wat volgt wil ik een kijk op bestialiteit voorstellen die radicaal verschilt van zowel de antropocentrische visie van de Joods-christelijke leer, als van de pseudo-ruimdenkende tolerante houding die vandaag de dag overheerst. Meer specifiek stel ik voor om bestialiteit als ‘intersoortelijke seksuele aanranding’ te verstaan (mijn bespreking blijft beperkt tot het seksueel misbruik van dieren door mensen, aangezien het niet onze taak is seksuele relaties tussen andere dieren dan mensen te onderzoeken of daar toezicht op uit te oefenen). Het is echter eerst en vooral noodzakelijk om een korte bespreking te geven van de evolutie van diverse weergaven van bestialiteit en de verantwoordingen die naar voor gebracht zijn voor de afkeuring ervan.

1. ‘Een misdaad die niet mag worden vernoemd door christenen’

Het culturele terrein van bestialiteit is noodzakelijkerwijs antropocentrisch, alhoewel het in vele vroegere en hedendaagse samenlevingen een ambigue ideologische status toebedeeld krijgt. Enerzijds wordt bestialiteit in mythische en folkloristische tradities verheerlijkt. Alhoewel deze hier niet mijn bekommernis uitmaken, is het niettemin van belang om op te merken dat dergelijke positieve voorstellingen van bestialiteit vaak te vinden zijn in seksuele activi-

teiten in de oudheid, de veroveringen en de nakomelingen van ontelbare goden, in de afkomst van wereldlijke koningen en heersers, en in sprookjes en moraliserende verhalen. Anderzijds hebben alle gekende samenlevingen enige vorm van afkeuring toegepast op seksuele relaties tussen mensen en dieren. De juridische aanklacht van bestialiteit ging tevens soms samen met, of werd gelijklopend toegepast met, andere aantijgingen zoals bijvoorbeeld hekserij. Zo behelsden bepaalde vroeg middeleeuwse Europese beschuldigingen van tovenarij de bewering dat de beklagde deel had genomen in een rituele groet aan het achterwerk van de Duivel, het '*osculum infame*' of de obscene kus (Russell, 1982: 63). In één bepaalde zaak (van ongekende datum), werd een zekere Françoise Sécretain levend verbrand omdat ze vleselijke gemeenschap had met huisdieren – een hond, een kat en een haan – en omdat ze, wat ze toegegeven had, een heks was en haar dieren eigenlijk wereldlijke vormen van de duivel waren (Dubois-Desaulle, 1933: 58).

Wat wij beschouwen als 'bestialiteit' werd verschillend benoemd naargelang plaats en tijd. Naast een allegaartje van min of meer verfiijnde alledaagse uitdrukkingen, werd bestialiteit in het Engels ook aangeduid als 'zoophilia', 'zoerasty', 'sodomy' en 'buggery'. Het zeventiende-eeuwse Engelse woord 'bestiality' komt voort van het Latijnse *bestialitas*, een woord dat veelvuldig gebruikt werd in Aquino's *Summa Theologica* om te verwijzen naar primitief gedrag, naar seksuele betrekkingen tussen mensen en dieren, en naar de manier waarop dieren copuleren³. Tot in het midden van de negentiende eeuw verwees de term ruim gezien naar beestachtige, laag bij de grondse en ongetemde kwaliteiten die zogezegd inherent zijn aan dieren. Hedentendage neigt bestialiteit uitsluitend betrekking te hebben op seksuele gemeenschap tussen mensen en dieren. In wetgeving verwijst het meestal naar geslachtsgemeenschap waarbij een menselijke penis of vinger of teen de vagina, de mond, de anus of cloaca van het dier binnendringt. Het behelst echter dikwijls ook om het even welke vorm van oraal-genitaal contact, met inbegrip van dergelijke contacten tussen vrouwen en dieren en zelfs, in de psychiatrie, fantasieën over seks met dieren.

Bestialiteit wordt soms geklasseerd als een misdrijf tegen de natuur. Hiermee past het in het rijtje van andere misdrijven die 'vervuiling' met zich meebrengen zoals sodomie, 'buggery', masturbatie en pedofilie. 'Sodomy' en 'buggery' worden anderzijds soms onderling verwisselbaar gebruikt om bestialiteit te beschrijven, alhoewel ze ook gebruikt worden om homoseksualiteit aan te duiden. Elkeen van deze termen draagt een pejoratieve bagage met zich, met een wisselende morele ondertoon en variërend in intensiteit en in de duur van de afkeuring. Meer nog, in bepaalde samenlevingen, zoals in New England vanaf de puriteinse jaren 1600 tot het midden van de negentiende eeuw, werd bestialiteit zo angstvallig aanschouwd dat elke vermelding ervan verboden was. In dezelfde lijn wordt naar bestialiteit ook verwezen als 'die onuit-

³ Zie verder Boswell (1980:323, n.69). Anderzijds kan 'bestiality' afgeleid zijn van het Latijnse *animal*, wat oorspronkelijk vertaald werd in het Engels als 'beste' of 'beast' van het Franse *bête* dat op zijn beurt waarschijnlijk is afgeleid van het Sanskrit "*that which is to be feared*" (Collard, 1989:24).

sprekelijke ondeugd', 'een zonde die te beangstigend is om te benoemen' of 'een misdaad die onder christenen niet mag worden vernoemd'.

2. Antropocentrisme en de abominaties van Leviticus

Het christendom heeft vanaf zijn ontstaan zeer strenge standaarden en een strikte discipline toegepast op die volgelingen die een inbreuk plegen op onvergeeflijke zonden als idolatrie, bloedvergieten en overspel, met inbegrip van bestialiteit (McNeill and Gamer, 1938: 4-6). Op elk van deze inbreuken stond de doodstraf. De vroegste en meest invloedrijke rechtvaardigingen voor het verbod op bestialiteit zijn te vinden in de geboden van Mozes. Deuteronomium stelt *"verloekt is hij die ligt bij om het even welk beest"* (27: 21), terwijl Exodus gebiedt dat *"om het even wie ligt bij een beest zeker ter dood gebracht zal worden"* (22: 19), *"om het even wie"* verwijzend naar zowel mannen als vrouwen (Leviticus, 20: 15-16). Naast het opleggen van de doodstraf voor mensen, dicteert Leviticus dat ook het zondige dier ter dood gebracht zou worden, een praktijk die zijn hoogtepunt bereikte in bepaalde laatmiddeleeuwse Europese samenlevingen (Beirne, 1994). De precieze bedoelingen van diegenen die oorspronkelijk bestialiteit veroordeelden kunnen waarschijnlijk niet meer achterhaald worden. In de loop der jaren zijn drie overtuigingen die de onrechtmatigheid van bestialiteit onderstrepen blijven bestaan: het vormt een inbreuk op de natuurlijke, Goddelijke gegeven orde van het universum; het schendt de regel dat alle seksuele relaties tussen Christenen gericht moeten zijn op voortplanting; en het brengt monstrueuze nakomelingen teweeg die het werk zijn van de Duivel. Hierna wordt ingegaan op elk van deze drie overtuigingen.

2.1. Een inbreuk op de 'natuurlijke' orde van het universum

Voorafgaand aan het algemene gebod *"Gij zult godsdienstig zijn: want ik de Heer, Uw God ben zondeloos"* staat in Leviticus *"En ook zult gij niet liggen bij om het even welk beest en u ermee bevuilen; noch zal eender welke vrouw voor een dier staan om ervoor neer te liggen: dat is wanorde"* (18: 23). Dit gaat verder: *"Gij zult mijn statuten bewaren. Gij zult uw vee niet laten gemeenschap hebben met een andere soort; gij zult uw veld niet bezaaien met gemengd zaad; noch zal u zich tooien met een gemengd gewaad van linnen en wol"* (Leviticus, 19: 19).

De voorschriften dat het vee geen 'gemeenschap mag hebben met een andere soort' en dat het veld niet mag bezaaid worden met 'gemengd zaad' vormen de basis voor de Mozaïsche verboden betreffende bestialiteit. Op basis hiervan beschouwde de vroeg-christelijke Kerk gemeenschap met een Jood als een vorm van bestialiteit en paste hierop de doodstraf toe. Vanaf het bestaan van Leviticus en tot de tijd van Engelse moralisten en nog daarna, werd bestialiteit beschouwd als zondig of crimineel omdat dit een inbreuk betekende op de natuurlijke orde van het universum: het werd als immoreel gezien om de categorieën daarvan te vermengen. Op een gelijkaardige manier beschreef Gouverneur William Bradford in zijn geschiedenis van de Plantage van

Plymouth (1650: 404-12) de meningen van drie geestelijken over handelingen die 'onnatuurlijke ondeugden' zijn, die bestraft moeten worden met de dood, waaronder moest verstaan worden vrouwen die bestialiteit begaan. Of penetratie zich al dan niet had voorgedaan, de geestelijken veroordeelden bestialiteit met Leviticus ter bekrachtiging, omdat het "*against the order of nature*" is, "*unnatural*" en "*a confusion*". Ook Richard Capel, een zeventiende-eeuwse Engelse moraalfilosoof, stelde dat bestialiteit de ergste van alle seksuele misdrijven is omdat "*it turns man into a very beast, makes a man a member of a brute creature*" (geciteerd in Thomas, 1983: 39).

2.2. Een inbreuk op het doel van geslachtsgemeenschap: voortplanting

Met betrekking tot seksuele relaties betekent 'wees vroom' meer dan alleen 'houdt u afzijdig van'. De christelijke leer vereiste lange tijd dat seksuele betrekkingen niet uit genotoverwegingen gepleegd werden, maar uitsluitend met voortplanting tot doel. Bestialiteit werd dus ook veroordeeld als zijnde een inbreuk op de christelijke regel die voorschrijft dat het creëren van nakomelingen het enige doel is van geslachtsgemeenschap. Misdrijven tegen de natuur werden aldus vereenzelvigd met die daden waarbij de afscheiding van zaad niet vergezeld gaat van procreatieve bedoelingen, zoals bij masturbatie, anale en orale seks, incest, overspel, verkrachting en bestialiteit.

2.3. Monstrueuze nakomelingen

Bestialiteit werd ook veroordeeld vanwege de nakomelingen die uit seksuele gemeenschap tussen mensen en dieren verondersteld werden voort te komen of omwille van het kwade dat dergelijke nazaten betekenden of voorspelden (Davidson, 1991: 41-43). Deze specifieke afkeuring vormde onderdeel van een complex cultureel kader met onder meer animisme, afgoderij en een fascinatie voor monsters. De klassieke Oudheid bijvoorbeeld, bevat ontelbare – blijkbaar niet-beoordelende – verwijzingen naar intersoortelijke seksuele betrekkingen, met inbegrip van verhalen waarin dieren gedacht werden verliefd te zijn op mensen. Zulke gevallen zijn zeer duidelijk aanwezig in bv. *De natura animalium*, een verzameling van – echte of vermeende – feiten over dieren en mensen van de hand van de Romeinse geschiedschrijver Aelianus, die hij afgeleid had van Griekse schrijvers, zoals Aristoteles. Gebaseerd op overleveringen uit Rome, Griekenland, India, Libië en Egypte, beschrijft Aelianus hoe wijdverspreid het geloof was in de geboorte van nakomelingen uit mens-dier verbintenissen ('wezens met een samengestelde natuur'). Alhoewel Aelianus de lezer in het duister laat omtrent de wijze waarop dergelijke nazaten aanzien werden, kunnen ze niet altijd met afkeuring begroet zijn, gezien zijn talrijke en dikwijls aanbiddende verwijzingen naar wezens zoals saters, centauren en minotaurussen.

Hoe gemakkelijk de strikte grenzen tussen dieren en mensen wel konden

vervagen staat neergeschreven in een geschiedschrijving over Ierland door de twaalfde-eeuwse kroniekschrijver Giraldus van Wales. Zonder verdere commentaar bericht hij over hoe in de bergen van Glendalough een koe een menskalf ter wereld bracht, als de vrucht van het verbond tussen een man en een koe. Het lokale volk, schrijft hij, was *“especially addicted to such abominations”* (Cambrensis, 1863: 85). In een ander werk vertelt hij over hoe Ierse mannen en vrouwen seksuele betrekkingen hadden met koeien, geiten en leeuwen en dat het gepeupel geloofde dat dergelijke verbonden soms vruchtbaar waren. Gelijkaardige vormen van bijgeloof zijn terug te vinden in het zeventiende-eeuwse New England, in de rechtbankverslagen van New Haven, in de gedichten van John Donne en in de preken en voordrachten van John Winthrop, Cotton Mather en zijn broers John, Samuel Danforth en William Bradford, die bevangen waren door de vrees dat de koloniale agrarische samenleving een grensbeschaving vormde die niet alleen belaagd werd door de interne gevaren van alcoholverslaving, luiheid en wellustigheid, maar die ook omgeven werd door wouden, wilde dieren en wilden (Thomas, 1983: 38-41; Canup, 1988). Bijgeloof samen met religieuze doctrine vormde een pact om bestialiteit aan te vallen en om het nageslacht ervan af te schilderen als monsters. Het werd beschouwd als het resultaat van het verval van de beschaving en van aantasting door de wildernis. Monstrueuze nakomelingen waren een zichtbare herinnering aan het kwaad dat geschiedde wanneer de door God bepaalde grenzen, die de mensheid scheiden van de dieren, overschreden werden.

De sociale controle ten aanzien van het onderwerp van deze vrees is zowel qua stijl als qua volume sterk verschillend geweest in diverse culturen. In sommige samenlevingen leidde de afkeuring van bestialiteit opmerkelijk genoeg tot weinig vervolgingen. Ondanks de afschuw ten aanzien van bestialiteit van bijvoorbeeld puriteinse fanatiekelingen en rechtstheoretici in Engeland (Sharpe, 1983: 65-6) en in koloniaal Amerika (Chapin, 1982: 127-9), werd er zeer zelden een klacht tegen ingediend en was het zeer onwaarschijnlijk dat deze leidde tot een veroordeling. In andere samenlevingen is het aantal veroordeelden echter verbijsterend. Zo waren er in Zweden, van 1635 tot 1778, maar liefst 700 terechtstellingen voor bestialiteit en nog een groter aantal mannen werd veroordeeld tot de zweep, kerkelijke straffen en geketende, gedwongen arbeid in het openbaar (Liliequist, 1990). Op de veroordeling volgde meestal het executeren van zowel mens als dier, meestal op de brandstapel, maar soms ook door onthoofding, aan de galg of door slagen op het hoofd. De lichamen van de veroordeelden, zowel mens als dier, werden uiteindelijk verbrand of verminkt en samen begraven.

Als de straffen voor bestialiteit en voor de hele rits andere onnatuurlijke daden strikt zouden zijn toegepast, zoals Goodich stelde (1979: 66-7), dan zouden Europa en koloniaal Amerika verworpen zijn tot uitgestrekte strafinstellingen, bevolkt door mensen die beperkt zouden zijn in hun dieet en hun kleding, uitgesloten van kerkdiensten en veroordeeld tot een vreugdeloos leven van vasten, bidden en zelfkastijding. Terwijl het relatief grote aantal veroordelingen in vroeg moderne samenlevingen voor een deel te wijten is aan de frequentere contacten tussen mensen en dieren in agrarische samenlevingsverbanden, blijven dergelijke openbare boetedoeningen grotendeels achter-

wege in moderne stedelijke samenlevingen. Voor de overheid is het veel efficiënter zich achter gesloten deuren met bestialiteit te bemoeien of zelfs om het gewoon te negeren en voor de lokale gemeenschap om diegenen die zich daarmee inlaten belachelijk te maken of om hen te mijden.

Immers, sedert het midden van de negentiende eeuw werden veel 'onnaatuurlijke misdrijven' in de praktijk gedecriminaliseerd. In de Verenigde Staten is er geen federale wetgeving met betrekking tot bestialiteit en slechts 27 staten hebben nu statutaire beschikkingen die bestialiteit beteugelen (de staat Utah heeft recent bestialiteit opnieuw gecriminaliseerd). Vandaag de dag wordt een verdachte naar aanleiding van bestialiteit waarschijnlijk correctioneel aangeklaagd op basis van openbare zedenschennis, ordeverstoring, of dierenmis-handeling. Meer recent nog is de sociale controle aangaande bestialiteit officieel overgegaan van de godsdienstige sfeer en het strafrecht naar een psychiatrisch discours. Hierin ligt de aandacht op zieke individuen, dikwijls afgeschilderd als simpele geesten of imbecielen met psychopathische persoonlijkheden, met naar verluidt agressieve en sadistische neigingen. Anderzijds, als aanval tegen deze 'psychiatrisering' en verdergaand op de ingezette decriminaliseringstendens, heeft geleidelijk aan een pseudo-liberaal tolerantievertoog de kop opgestoken aangaande bestialiteit. Deze stroming pleit ervoor om bestialiteit niet alleen te tolereren, maar – gezien dat het een interessant en essentieel onderdeel uitmaakt van bijna elke gekende cultuur – dat het binnen bepaalde grenzen zelfs moet worden toegejuicht en gevierd (bv. Dekkers, 1994; en zie Shell, 1993: 148-75).

3. Bestialiteit als intersoortelijke seksuele aanranding

Zijn de decriminalisering en psychiatrisering van bestialiteit en de tendens tot meer tolerantie tekenen van een stijgende beschaafdheid en sociale vooruitgang? "Ja" zou een oppervlakkig antwoord op deze vraag zijn, als daarmee alleen bedoeld wordt dat mensen niet langer geëxecuteerd worden of eenzame opsluiting met dwangarbeid te wachten staat. Maar daardoor wordt bestialiteit alleen vanuit antropocentrisch perspectief bekeken, wat precies het eenzijdige perspectief is van het juridische-religieuze dogma dat hierboven in beschouwing werd genomen. Zelden wordt in populaire voorstellingen van sociale controle – hedendaagse of uit het verleden – de terreur en de pijn weergegeven die gerechtelijke ondervraging en executie teweegbrachten bij dieren die veroordeeld werden voor het hebben van seksuele relaties met mensen. Noch in de geboden van Mozes, in hedendaagse of vroegere rechtbankverslagen, in de tirades van puriteinse zeloten, noch in psychiatrische verslagen, wordt bestialiteit afgekeurd vanwege het leed dat daardoor toegebracht wordt aan de betrokken dieren. Zeker wanneer kleinere wezens zoals konijnen en kippen betrokken zijn bij seksuele betrekkingen tussen mensen en dieren lijden de dieren dikwijls veel pijn, soms zelfs met de dood tot gevolg. Alhoewel onderzoekers de fysiologische gevolgen van bestialiteit bij mensen hebben bestudeerd, besteden zij geen aandacht aan de inwendige bloedingen, de gescheurde anale openingen, de gekneusde vagina's en de toegetakelde

cloaca's van dieren, laat staan aan de psychologische en emotionele trauma's die de dieren daarbij oplopen. Dit verwaarlozen van het lijden van dieren weerspiegelt het grotere probleem dat – zelfs wanneer commentatoren het discursieve belang van dierenmishandeling voor de studie van menselijke samenlevingen toegeven – dierenmishandeling, noch theoretisch, noch empirisch gepercipieerd wordt als een zelfstandig onderzoeksobject.

Inzichten en perspectieven uit de drie belangrijkste stromingen die de theoretische en filosofische basis vormen van de dierenbeschermingsbeweging kunnen zeker een bijdrage leveren tot de studie van bestialiteit als een vorm van dierenmishandeling. Deze drie stromingen zijn het utilitarisme, het liberaal rechtendiscours en het feminisme. In navolging van bijvoorbeeld de rechtentheorie, zou kunnen benadrukt worden dat wanneer bestialiteit gepleegd wordt met een zoogdier, dit impliceert dat schade wordt toegebracht aan een morele patiënt die het fundamentele recht geniet op een respectvolle behandeling. Maar ondersteuning voor deze specifieke onderneming komt weinig voor in de geschriften of alledaagse praktijken van de dierenbeschermingsbeweging. Meer zelfs, wanneer inachtgenomen wordt dat een aantal van de belangrijkste bijdragen in het ontrafelen van dierenmishandeling in de feministische strekking terug te vinden zijn, hebben feministen over het algemeen de schadelijke gevolgen van bestialiteit voor dieren genegeerd, dit met uitzondering van enkele korte beschouwingen door Carol Adams (1995a, 1995b: 65-69) en Barbara Noske (1993). In een poging om deze opmerkelijke stilte te doorbreken, legt Adams (1995a) er de nadruk op dat we bestialiteit dienen te verstaan als seks die opgedrongen wordt aan dieren, aangezien door de ongelijke machtsverhoudingen in deze seksuele relaties er geen sprake is van wederzijdse instemming. Met dit argument en door te stellen dat alle vormen van masculiene onderdrukking gelieerd zijn, poneert Adams het perspectief van dieren als een centrale focus in het feminisme.

Ik onderschrijf de stelling van Adams dat – in een poging om een antropocentrische denkwijze te overstijgen door het inachtnemen van het gevoelsvermogen van dieren – er van moet worden uitgegaan dat bijna elke situatie waarin mensen en dieren betrokken zijn er één is van potentiële of werkelijke dwang. Relaties tussen mensen en dieren – zij het als gedomesticeerde huisdieren of als vee, waarbij deze dieren voor hun voedselvoorziening en beschutting in grote mate afhankelijk zijn van mensen, hetzij als wilde wezens, die mogelijk in handen kunnen vallen van mensen en aan hun wil onderworpen kunnen worden – dragen altijd een potentiële dwanguitoefening met zich mee. Dit stelt zich ook met betrekking tot seksuele relaties. Op dezelfde manier waarop seksuele aanranding van vrouwen verschilt van normale seksuele omgang, omdat hierbij seks opgelegd wordt door fysieke, economische, psychologische of emotionele dwang – waarbij in elke van deze gevallen de mogelijkheid tot oprechte instemming uitgesloten is – is de stelling van Adams dat bestialiteit altijd gedwongen seks impliceert ("*forced sex*") zeker een correcte voorstelling van de meeste (zij het niet alle) seksuele relaties tussen mensen en dieren.

Ik ben er echter niet van overtuigd dat bestialiteit, alleen maar omdat mens-dier relaties van seksuele aard plaatsgrijpen in een context van 'ongelijke

macht' (hoe dat ook theoretisch ingevuld wordt), altijd seksuele dwang met zich meebrengt. Als ongelijke machtsuitoefening hierbij het essentiële criterium uitmaakt, dan zou seksuele dwang niet alleen een essentieel kenmerk vormen van geslachtsgemeenschap tussen volwassenen en kinderen of peuters, maar ook van de meeste heteroseksuele en zelfs homoseksuele betrekkingen. Seksuele dwang is niet gelijk te stellen met seks die altijd en alleen in een context van ongelijke machtsuitoefening plaatsvindt, alhoewel situaties van ongelijkheid natuurlijk soms wel dwang met zich meebrengen omdat door een veelheid aan redenen de partij met minder macht niet vrijelijk de opgelegde deelname kan weigeren. Uiteindelijk grijpt seksuele dwang plaats wanneer één van de betrokken partijen niet zijn of haar oprechte instemming verleent tot de seksuele relaties of wanneer deze betrokkene niet in staat is om de weigering mede te delen aan de andere. Soms lijkt het alsof één van de deelnemers in de seksuele ontmoeting zijn/haar instemming verleent omdat er niet openlijk weerwerk geboden wordt, maar dit betekent niet dat oprechte instemming aanwezig is. Oprechte instemming – om Box' formulering hiervan enigszins te wijzigen (1983: 124) – vereist dat beide deelnemers bewust en volledig geïnformeerd zijn en een positief verlangen bezitten.

Als oprechte instemming – op deze manier gedefinieerd – een noodzakelijke voorwaarde is voor seksuele betrekkingen tussen twee mensen, dan is er geen goede reden om te stellen dat deze voorwaarde achterwege kan gelaten worden in het geval van seks tussen mensen en andere voelende dieren. Bestialiteit brengt seksuele dwang met zich mee omdat dieren in de onmogelijkheid verkeren om de boodschap van 'ja' of 'neen' op een oprechte en verstaanbare manier kenbaar te maken aan mensen. Anders gesteld, als het zo is dat wij nooit kunnen weten wat het is om een ander dier te zijn (Nagel, 1974), dan zullen wij waarschijnlijk nooit weten of dieren in de mogelijkheid verkeren om in te stemmen – volgens hun voorwaarden – met intieme voorstellen van seksuele aard door mensen. Immers, als we niet kunnen weten of dieren al dan niet akkoord gaan met onze seksuele avances, dan gaan we – met het tolereren van intersoortelijke seksuele relaties – net zozeer in de fout als wanneer we seksuele relaties van volwassenen met peuters of kinderen of met andere 'morele patiënten' – volgens Regans (1983) terminologie – niet veroordelen, wanneer deze morele patiënten door om het even welke reden niet in de mogelijkheid verkeren om deelname te weigeren. Als het juist is om seksuele avances ten aanzien van vrouwen, kinderen en peuters te beschouwen als seksuele aanranding, dan is het mijns inziens juist om seksuele avances ten aanzien van dieren ook zo te beschouwen.

Meer nog, net zoals peuters, kleine kinderen en andere morele patiënten, zijn dieren wezens zonder een effectieve stem. Sommige dieren, zoals koeien en andere dieren die in de landbouw gebruikt worden – met inbegrip van deze die getoond worden in *Barnyard Love* – zijn door hun zachtaardige en dikwijls door mensen gekweekte natuur niet in staat om seksuele avances van mensen op een betekenisvolle manier te weerstaan. Anderzijds kunnen andere dieren, in een poging om zich te verweren tegen seksuele avances van mensen, zeker en vast krabben, bijten, grommen, huilen en sissen en zo hun protest ten aanzien van de ongewenste avances laten blijken. Maar in de meeste één

tegenover één situaties is een dier incapabel om zijn of haar onwil ten aanzien van het seksuele geweld te laten gelden, zeker wanneer de menselijke partner vastbesloten is om zijn doel op te dringen. Dieren zijn ook benadeeld op nog een andere manier: wanneer zij onder dwang onderworpen worden aan seksueel geweld, verkeren zij in de onmogelijkheid om de feiten met betrekking tot dit misbruik kenbaar te maken aan diegenen die hen zouden kunnen helpen.

Kort gesteld, omdat bestialiteit met betrekking tot bepaalde kernaspecten gelijkaardig is aan seksuele aanranding van vrouwen, kinderen en peuters, stel ik voor dat het als *intersoortelijke seksuele aanranding* benoemd moet worden. Voor veel van dezelfde redenen waarom het concept van seksuele aanranding of geweldpleging – met betrekking tot mensen – een grotere reikwijdte heeft dan verkrachting, behelst *intersoortelijke seksuele aanranding* meer daden dan wat gewoonlijk onder bestialiteit verstaan wordt. Definities in woordenboeken van bestialiteit of betekenissen die eraan gegeven worden in alledaagse cultuur, omschrijven bestialiteit meestal nogal eng als penetratie van de vagina, anus of cloaca van een dier door een menselijke penis. Maar als het concept ‘intersoortelijke seksuele aanranding’ niet uitsluitend betrekking heeft op insertie van een penis of een vinger, hoe wijd moet het dan ingevuld worden? Moet het ook slaan op het aanraken, kussen, strelen en liefkozen en knuffelen van dieren? Als het bijvoorbeeld uitgebreid wordt tot liefkozen of strelen, dan tot het strelen van wat, waarmee en door wie? Gezien het onvermogen van dieren om hun instemming op menselijke seksuele avances kenbaar te maken, zou ik stellen – of op zijn minst ervoor pleiten – dat als algemeen principe geldt dat *intersoortelijke seksuele aanranding alle avances van seksuele aard van mensen ten aanzien van dieren behelst*. Toegegeven, dit principe draagt inherent een aantal problemen met zich mee waarvoor ik hier niet pretendeer een oplossing te kunnen bieden. Bijvoorbeeld, hoe kan een algemene regel opgesteld worden om bepaalde daden aan te duiden, die fysisch onder de noemer van intersoortelijke seksuele aanranding vallen, maar die een andere bedoeling hebben? Neem bijvoorbeeld het volgende verhaal van een collega in beschouwing.

“Toen ik een klein meisje was, nam ik mijn hond niet mee in bed – daarvoor was ze te groot – maar in de plaats daarvan lag ik regelmatig in haar mand. Ik zoog zelfs aan haar tepels, aangezien ik haar pups dit had zien doen. Alhoewel ze op dat moment geen jongen groot te brengen had, probeerde ze dit niet te verhinderen en liet ze mij doen. Mijn moeder, die zelf een dokter was, was gelukkig genoeg niet te bekrompen van geest en liet ons alleen in onze tactiele relatie.” (Persoonlijke communicatie, 20 september 1996)

Dit onschuldige en liefhebbende zogen was waarschijnlijk niet van seksuele aard. Het was alleszins geen aanranding en het bracht ongetwijfeld geen schade toe aan de hond.

Veel gelijkaardige handelingen kunnen van seksuele of van affectieve aard zijn, of beide, afhankelijk van de sociale context of van de psychologische reacties bij de actoren (bij zowel mensen en andere dieren veroorzaken onschuldige, a-seksuele aanrakingen en strelingen een verlaagde polsslag, tragere ademhaling, en verlaagde bloeddruk, terwijl seksuele opwindingsnet het

tegenovergestelde effect teweegbrengt). Maar waar precies moet een sociologische onderscheidingslijn getrokken worden? Het is voor mij alleszins duidelijk dat bijvoorbeeld het melken van een koe, niets van doen heeft met seksuele aanranding. Maar wat met de elektrisch teweeggebrachte ejaculatie voor inseminatie? Gaat het hierbij om intersoortelijke seksuele aanranding? Of gewoon geweldpleging of aanranding? Of geen van beide?

Wanneer ik er voor pleit om alle seksuele avances door mensen ten aanzien van dieren als intersoortelijke seksuele aanranding te beschouwen, is het niet mijn bedoeling om de ernst van de veroordelingsgrond van seksuele aanranding van mensen door mensen af te zwakken. Ik veronderstel echter dat, wegens diverse redenen, bepaalde feministen en de meeste conservatieve tegenstanders van de dierenbeschermingsbeweging me net daarvan zullen wensen te beschuldigen. Een dergelijke reactie veronderstelt, naar mijn mening ten onrechte, niet alleen een antropocentrisch geïnspireerde reeks van morele aanspraken en prioriteiten waarbij die van mensen noodzakelijkerwijs ver boven die van andere dieren staan, maar ook dat de belangen van mensen en andere dieren incompatibel zijn. Seksisme en speciesisme functioneren echter integendeel niet als tegenpolen, maar zijn gelijklopend werkzaam. Intersoortelijke seksuele geweldpleging of aanranding vormt het product van een masculiniteit die vrouwen, dieren en de natuur beschouwt als objecten die kunnen beheerst, gemanipuleerd en uitgebuit worden. Luister alleen al maar naar bepaalde seksistische termen die de weg plaveien voor lichamelijke seksuele aanranding (en zie Dunayer, 1995). Een groot deel daarvan wordt vertolkt in seksistische bewoordingen. Wanneer een man vrouwen beschrijft als 'koeien', 'teven', '(domme) konijntjes', 'vogeltjes', 'kuikentjes', 'vosjes', 'vers vlees' en hun genitaliën als 'bevers' of 'poesjes' (in het Engels respectievelijk: 'cows', 'bitches', '(dumb) bunnies', 'birds', 'chicks', 'foxes', 'fresh meat', 'beavers', 'pussies') hanteert hij vernederende woorden om zichzelf emotioneel te distantiëren van zijn prooi en om zichzelf erboven te verheffen, door ze te degraderen tot een door mannen geconstrueerde categorie die 'minder dan menselijk' of belangrijker, 'minder dan mij' betekent. Door ze tot deze inferieure status te reduceren, wordt de subjectiviteit van zowel vrouwen als van dieren door mannelijke predatoren ontkend, waardoor ze dan zonder schuldgevoelens kunnen uitgebuit en mishandeld worden. Dergelijke onbetwiste seksistische en speciesistische bewoordingen zijn gezamenlijk werkzaam ter legitimatie van seksuele geweldpleging op vrouwen en dieren.

4. Naar een typologie van intersoortelijke seksuele aanranding

Na het uiteenzetten en confronteren van conventionele noties van bestialiteit heb ik hierboven voorgesteld om deze noties te vervangen door het concept intersoortelijke seksuele aanranding. Seksuologische ramingen en historische studies van gerechtelijke vervolgingen voor bestialiteit hebben toegelaten om een glimp op te vangen van het aantal dieren en de diersoorten die op zo'n manier mishandeld werden, waaronder muilezels, koeien, zeugen, honden, merries, eenden, schapen, geiten, konijnen en kippen. Het gaat hier zowel om

gezelschapsdieren als om dieren die in de landbouw ingeschakeld zijn. Alhoewel intersoortelijke seksuele aanranding dikwijls voortvloeit uit dezelfde kwaadwillige masculiniteit en dezelfde schadelijke handelingen behelst als bij seksuele aanranding onder mensen, is het vanzelfsprekend niet een eenduidige sociale praktijk, maar een praktijk met verschillende sociale vormen.

In hetgeen volgt probeer ik in een typologie van intersoortelijke seksuele aanranding de voornaamste categorieën aan te duiden, waaronder 1. seksuele fixatie; 2. commodificering; 3. het seksueel experimenteren door adolescenten; 4. extreme vormen van wreedheid. Deze vier categorieën verwijzen zowel naar verschillen in sociale mens-dier relaties als naar een bepaalde hoeveelheid nadeel die de misbruikte dieren hierbij ondervinden.

4.1. Seksuele fixatie (of 'zoophilia')

Deze vorm van intersoortelijke seksuele aanranding komt voor wanneer dieren de geprefereerde seksuele partners van mensen zijn. Het is moeilijk te veronderstellen dat dit niet het geval was wanneer bijvoorbeeld in 1642 Thomas Granger in het koloniale New England aangeklaagd werd voor sodomie (buggery) met *"a mare, a cow, two goats, five sheep, two calves and a turkey"* (Bradford, 1650: 320). Zeldzame beschrijvingen van seksuele fixatie op dieren zijn weergegeven door Kree (1974) en door Krafft-Ebing (1886: 376-7), die het bestempelde als *"impulsive sodomy"*.

Seksuele fixatie op dieren is wellicht de minst voorkomende vorm van intersoortelijke seksuele aanranding, zeker als de fixatie op dieren van exclusieve aard is. Eén auteur (Dekkers, 1994: 149) schat dat het percentage mensen dat alléén seksuele betrekkingen heeft met dieren ver beneden de 1% ligt, maar hiervoor ontbreken sluitende bewijzen. De psychologische literatuur bevat hiervan geen afdoende beschrijvingen, maar Adams (1995a: 30) stelt dat er gelijkenissen te vinden zijn in de respectievelijke wereldbeelden van de zoöfiel, de verkrachter en de kindermisbruiker. *"They all view the sex they have with their victims as consensual"*, en verder, *"they believe it benefits their sexual "partners" as well as themselves"* (ibid.). Misschien is Adams' stelling wel correct, maar zolang er geen levenshistories gedaan worden bij een groot aantal zoöfielen die methodologisch onderbouwd zijn, blijft deze stelling onbewezen. Het kan net zo goed zo zijn dat 'gefixeerde mensen' dieren seksueel aanranden, niet vanwege hun overtuiging dat dit hun seksuele 'partners' ten goede komt, maar omdat ze er plezier in scheppen om andere wezens – in dit geval dieren – pijn te berokkenen, omdat dieren voor hen meer beschikbaar zijn dan mensen.

4.2. Commodificering

Bij intersoortelijke seksuele aanrandingen in de vorm van handelsartikelen en producten bestemd voor verkoop op de markt, is commodificering de meest voorkomende vorm. Meestal betreft het hier een tweevoudige aanranding:

enerzijds door een man op een vrouw die aangerand en vernederd wordt door gedwongen seksuele betrekking te hebben met een dier, anderzijds op het dier, dat gedwongen wordt om seks te hebben met een mens, zonder de mogelijkheid om op een oprechte manier daartoe instemming te geven. Voorbeelden hiervan zijn 'live' shows waarin vrouwen in bars en seksclubs copuleren met dieren of beelden van intersoortelijke seksuele aanrindingen in films zoals *Barnyard Love* en *Deep Throat*. In *Deep Throat* bijvoorbeeld, is er een scène waarin Linda Marchiano betrekkingen heeft met een grote hond die op een Duitse herder lijkt. Tijdens deze act, en nog lange tijd erna, zei Marchiano dat ze "*felt nothing but acute revulsion*" (1980: 107-14; en zie Hollander, 1972: 35). Ze had met deze twee uur lange filmopname alleen ingestemd omdat haar minnaar, die haar ook sloeg, ermee bedreigd had haar te vermoorden.

Zo is er ook het problematische geval van de strippende chimpansee 'Deena' (Adams, 1990). Voor 100 dollar verschenen Deena en haar trainer op een sociaal feestje, waarbij Deena een stripteaseact voor de feestvierders uitvoerde. Is dit een geval van intersoortelijke seksuele aanrinding? Het is duidelijk dat in dit geval commodificering in combinatie met bepaalde aspecten van seksuele objectivering voorkomt. De chimpansee was getraind om net als een vrouwelijk stripteuse haar show – die een hoge marktwaarde had – op te voeren, een optreden dat de chimpansee onmogelijk vrijelijk gekozen kan hebben en waarvan ze de sociale context niet kan hebben verstaan. Alhoewel het niettemin zo is dat seksuele mishandeling niet noodzakelijk daadwerkelijk fysiek contact vereist, moet deze specifieke handeling misschien niet zozeer als seksuele aanrinding begrepen worden – zoals Adams voorstelt (ibid.) – maar als een inbreuk op het recht van een dier op een waardig bestaan.

4.3. Het seksueel experimenteren door adolescenten

Blijkbaar komt deze vorm van intersoortelijk seksueel geweld typisch voor bij jonge mannen die gemakkelijk toegang hebben tot dieren. Waarschijnlijk is het de meest voorkomende vorm van intersoortelijke seksuele aanrinding, zoals blijkt uit twee uiteenlopende studies over het zeventiende- en achttiende-eeuwse Zweden (Liliequist, 1991) en het agrarische Amerika van midden twintigste-eeuw. Zo bijvoorbeeld, met betrekking tot dit laatste, is beschreven dat ongeveer 8% van de mannelijke bevolking één of andere seksuele ervaring heeft met dieren en dat "*a minimum of 40-50% of all American farm boys experience some form of sexual contact with animals*" (Kinsey, Pomeroy & Martin, 1948: 671), en dat dit ook het geval is voor 5.1% van de Amerikaanse vrouwen (Kinsey e.a., 1953: 505). Deze cijfers zijn echter in hoge mate verdacht, aangezien in de steekproef van het onderzoek geen rekening werd gehouden met probabiliteitswaarden en omdat Kinseys persoonlijke agressieve ondervragingstechnieken garant stonden voor verhoogde zelfrapportage. Meer nog, in de meeste Westerse samenlevingen – waar het houden van gezelschapsdieren dramatisch is toegenomen en waar, met de toename van 'fabrieksboerderijen' er een geleidelijke afname is in het aandeel in de plattelandsbevolking waar de dieren die gebruikt worden in de landbouw in hun huizen rondlopen – kan

niet met zekerheid gesteld worden dat heden ten dage dieren gebruikt voor veeteelt en landbouw de meest voorkomende objecten zijn van intersoortelijke seksuele geweldpleging door mensen.

Wat dan precies seksueel proefondervindelijk onderzoek door adolescenten symbolisch en cultureel betekent en hoe het bijdraagt tot gendersocialisatie varieert naargelang de sociale context. Het kan zowel alleen als in groep met andere adolescenten die kijken of eraan deelnemen voorkomen. In groepscontext, kan het uit noodzaak voorkomen dat bepaalde jongens anderen aanleren hoe het gedaan moet worden. Verschillende redenen kunnen hier de basis voor vormen, met inbegrip van zowel loutere nieuwsgierigheid, wreedheid, om op te scheppen tegenover andere jongens of om de noodzakelijke seksuele technieken voor later gebruik bij meisjes aan te leren. Zo vertelde een collega – die anoniem wenst te blijven – mij dat tijdens haar antropologisch veldwerk in agrarisch Algerije, zij samen met een medewerker getuige was van een zeer nerveuze jonge man die op de nacht voor zijn huwelijk seksuele geslachtsgemeenschap aan het ‘oefenen’ was met een ezel, met de expliciete bedoeling om de volgende nacht niet hopeloos onbekwaam te lijken bij zijn vrouw. Waarschijnlijk treedt er een bepaalde periode aan tegen het einde van de adolescentie dat jonge mannen zich afzijdig houden van experimentele seksuele activiteiten met dieren omdat dergelijke praktijken als onmannelijk of misschien als pervers beschouwd worden.

4.4. Extreme vormen van wreedheid

Het is ook niet onwaarschijnlijk te veronderstellen dat jonge mannen, vanwege hun grote overwicht in seksuele experimenten op dieren, proportioneel ook ergere wreedheden met dieren begaan tijdens daden van intersoortelijke seksuele aanranding (i.e. een niveau van wreedheid dat nog hoger ligt dan meestal al aanwezig is bij dergelijke handelingen). Er is wel nog geen specifiek patroon van extreme wreedheden bij jonge mannen die zich inlaten met intersoortelijke seksuele aanranding ontdekt, maar dit is misschien enkel omdat deze categorie nog niet behoorlijk onderzocht is. Onderzoek door psychologen heeft uitgewezen dat het bij kinderen die dieren aanranden meestal gaat om jonge mannen met een normaal intelligentieniveau (Felthous, 1981) die dikwijls thuis seksueel misbruikt zijn en waarin de familiale situatie ook dikwijls vrouwenmishandeling voorkomt (Friedrich, Urquiza and Beilke, 1986; Hunter, 1990: 214-6). Eén geval bericht over een moeder die haar 16-jarige zoon ertoe gedwongen had om seks te hebben met een Duitse herdershond (Money, 1990: 127).

Naast de wreedheden die voorkomen tijdens seksuele experimenten in de adolescentie, kunnen extreme vormen van wreedheid nog op andere manieren een belangrijk onderdeel uitmaken van intersoortelijke seksuele geweldpleging. Zo wordt bericht over een geval in het midden van de negentiende eeuw in Engeland, waarbij twee afgeknotte stokken van elk ongeveer een voet lang in de baarmoeder van merries werden geduwd waardoor deze hevig scheurden, en een ander geval waarbij de penissen van koetspaarden en -ezels

afgekappt werden (Archer, 1985: 152). Uit verschillende Engelse districten kwamen in 1993 diverse berichten over dergelijke wreedheden (*The Times*, 2 maart 1993, 8 mei 1993 en 4 juni 1993). In 1991 werd in een zoo in New Bedford, Massachusetts een gelijkaardig geval vastgesteld, toen een hert gevonden werd met fatale verwondingen waaronder een gebroken kaakbeen en hevig bloedend uit rectum en vagina. (*Standard Times*, 26 juli 1991) Soms kunnen verergerde wreedheden jegens dieren gelijklopend plaatsvinden met de vernedering van vrouwen. Er is genoegzaam bericht over dergelijke gevallen in nazi-concentratiekampen (Fleismann, 1968: 50-71), in pornografische afbeeldingen van vrouwen in porno-tijdschriften (zie Russell, 1993) en tijdens mishandelingen van de partner (Adams, 1995b: 65-9). In dit laatste geval kan het de vorm aannemen van slagen en verwondingen, waarbij dieren door de aanvallers en/of verkrachters binnen het huwelijk gebruikt worden voor de vernedering en seksuele uitbuiting van hun partners. Als men bovendien aanneemt dat dieren ook niet-fysieke pijn kunnen ervaren, dan komen extreme vormen van wreedheid ook voor wanneer intersoortelijke seksuele aanranding emotioneel of psychologisch pijn en leed veroorzaakt. (Ascione, 1993; Masson & McCarthy, 1995).

5. Conclusie

In deze tekst heb ik geprobeerd om antropocentrische ingevulde afwijzingen van bestialiteit te vervangen door een concept dat ik als 'intersoortelijk seksuele aanranding' aangeduid heb. Mijn argumentatie over de betekenis en oorzaken van intersoortelijke seksuele aanranding vloeiden grotendeels voort uit de gelijkaardige situatie die dieren, als mishandelde slachtoffers, met die van vrouwen en – tot op zekere hoogte – met die van (kleine) kinderen delen. Bestialiteit moet meer bepaald als intersoortelijke seksuele aanranding verstaan worden omdat 1. seksuele mens-dier relaties bijna altijd onder dwang gebeuren; 2. dergelijke praktijken dikwijls veel pijn berokkenen bij dieren, soms zelfs met de dood tot gevolg; 3. dieren aan ons hun instemming tot dergelijke praktijken niet kunnen meedelen op een manier die voor ons verstaanbaar is en ze hun relaas over deze feiten niet kunnen geven. Alhoewel er hier geen plaats is voor een uitvoerige behandeling ervan, kan het concept intersoortelijke seksuele aanranding ongetwijfeld worden versterkt door een beredeneerde ondersteuning vanuit het utilitarisme of vanuit de liberale rechtentheorie.

Het concept 'intersoortelijke seksuele aanranding' zoals ik het hierboven uiteengezet heb, behoeft duidelijk verdere uitwerking. Hierbij blijven een aantal belangrijke problemen bestaan. Door het gebrek aan onderzoeken naar intersoortelijke seksuele aanranding is bijvoorbeeld mijn vierdelige typologie slechts een voorlopig voorstel. Tussen de vierde categorie van extreme wreedheid en het seksueel experimenteren door adolescenten komen vanzelfsprekend overlappingsen voor. Men moet tevens een onderscheid kunnen maken tussen wreedheden die geïnspireerd zijn door kwaadwillige mannelijkheid en andere situaties waarin adolescenten op verkenning gaan en seksueel experi-

menteren, en tussen dit laatste en onschuldig en liefkozend geknuffel. Soms is het moeilijk om daarop een duidelijk antwoord te presenteren, zo bijvoorbeeld op de vraag of elektronisch opgewekte ejaculatie voor inseminatie als intersoortelijke seksuele aanranding beschouwd moet worden, en zo ja, of dit dan kommodificatie betreft of extreme wreedheid of beide?

Ik wil er wel de nadruk op leggen dat met het naar voor schuiven van het concept 'intersoortelijke seksuele aanranding' ik geen bijdrage wil leveren aan de psychiatrisering of de criminalisering van een praktijk die vandaag de dag in de publieke en gerechtelijke sfeer slechts een marginale positie inneemt. Maar hierdoor bevind ik mij in een ongemakkelijke positie. Als seksuele aanranding van een dier door een mens een nadeel teweegbrengt dat voor dezelfde redenen laakbaar is als bij seksuele aanranding van mensen onder elkaar – omdat dit dwang veronderstelt, omdat het pijn en lijden teweegbrengt en omdat het een inbreuk vormt op de rechten van een ander wezen – dan lijkt mij dit een voldoende legitimatie te zijn voor de terechtwijzing van de menseelijke dader. De manier waarop deze terechtwijzing wordt ingevuld – een vraag die de conceptualisering van bestialiteit als 'intersoortelijke seksuele aanranding' onvermijdelijk oproept – moet natuurlijk nader bekeken worden. Moet deze afkeuring criminalisering teweeg brengen? Indien ja, hoe streng moet deze dan zijn? Moet hier aan strenge schuldvoorwaarden voldaan worden of moet de graad van gerechtigheid afhankelijk zijn van een aantal factoren zoals de morele significantie van het gebeuren, in welke mate schade of nadeel werd toegebracht en welke diersoort aangerand werd?

Zelfs als kan er een cultureel ingegeven consensus worden bewerkstelligd over het schadelijk karakter van intersoortelijk seksuele aanranding – of van om het even welke andere vorm van dierenmishandeling – voor dieren die opgesloten gehouden worden door mensen, dan nog zou de effectiviteit van deze consensus over het recht van een dier om geen nadeel of schade te ondervinden, door rivaliserende culturele machten zoals privé-bezit en privacy ondermijnd worden. Het zijn natuurlijk precies deze conflicterende rechten die mannen aanroepen wanneer zij vrouwen en kinderen seksueel misbruiken. Het recht op privacy zou het ontdekken en de vervolging van seksuele aanranding hinderen, terwijl het recht op privé-eigendom ter verdediging zou aangehaald worden. Zo heeft Ted Benton (1994: 147-48) met betrekking tot dit laatste gesteld dat diegenen die rechten willen toekennen aan dieren, met inbegrip van het recht op een respectvolle behandeling, uiteindelijk gedwongen zullen zijn om het bestaan van dieren als privé-bezit aan te vechten.

Literatuur

ADAMS C.J. (1990), 'Deena – the World's Only Stripping Chimp', *Animals' Voice Magazine*, 3, 1, 72

ADAMS C.J. (1995a), 'Bestiality: the Unmentioned Abuse', *The Animals' Agenda*, 15, 6, 29-31

- ADAMS C.J. (1995b), 'Woman-Battering and Harm to Animals' in DONOVAN J. & ADAMS C.J. (1995) *Animals and Women: Feminist Theoretical Explorations*, Duke University Press, Durham, pp.55-84
- AELIANUS (1958-1959), *On the Characteristics of Animals*, vertaald naar het Engels door SCHOLFIELD A.F., Harvard University Press, Cambridge
- ARCHER J.E. (1985), 'A Fiendish Outrage? A Study of Animal Maiming: 1830-1870', *Agricultural History Review*, 33, II, 147-57
- ASCIONE F.R. (1993), 'Children Who Are Cruel to Animals: a Review of Research and Implications for Developmental Psychopathology', *Anthrozoös*, 6, 4, 226-46
- BEIRNE P. (1994), 'The Law is an Ass: Reading E.P. Evans The Medieval Prosecution and Capital Punishment of Animals', *Society and Animals*, 2, 1, 27-46
- BEIRNE P. (1995), 'The Use and Abuse of Animals in Criminology: A Brief History and Current Review', *Social Justice*, 22, 1, 5-31
- BENTON T. (1994), *Natural Relations: Ecology, Animal Rights and Social Justice*, Verso, London
- BOSWELL J. (1980), *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, University of Chicago Press, Chicago
- BOX S. (1983), *Power, Crime, and Mystification*, Tavistock, London
- BRADFORD W. (1650, 1970), *Of Plymouth Plantation, 1620-1647*, S.E. Morison (ed.), Alfred A.Knopf, New York
- CAMBRENSIS G. (1863), *Historical Works*, Wright T. (ed.), H.G.Bohn, London
- CANUP J. (1988), 'The Cry of Sodom Enquired Into: Bestiality and the Wilderness of Human Nature in Seventeenth-Century New England', *American Antiquarian Society*, 98, 1, 113-31
- CAZAUX G. (1998), 'Legitimizing the entry of 'the animals issue' into (critical) criminology', *Humanity & Society*, 22, 4, 365-385
- CHAPIN B. (1983), *Criminal Justice in Colonial America, 1606-1660*, University of Georgia Press, Athens.
- COLLARD A. m.m.v. CONTRUCCI J. (1989), *Rape of the Wild*, Indiana University Press, Bloomington

- DAVIDSON A.J. (1991), 'The Horror of Monsters' in SHEEHAN J.J. & SOSNA M. (eds.) (1991), *The Boundaries of Humanity: Humans, Animals, Machines*, University of California Press, Berkeley, 36-67
- DEKKERS M. (1994), *Dearest Pet: On Bestiality*, vertaald naar het Engels door Vincent P., Verso, London
- DUBOIS-DESAULLE G. (1933), *Bestiality: an Historical, Medical, Legal and Literary Study*, vertaald naar het Engels door 'A.F.N.', Panurge Press, New York
- DUNAYER J. (1995), 'Sexist Words, Speciesist Roots' in DONOVAN J. & ADAMS C.J. (eds.) (1995), *Animals and Women: Feminist Theoretical Explorations*, Duke University Press, Durham, 11-31
- EVANS E.P. (1906, 1987), *The Criminal Prosecution and Capital Punishment of Animals*, Faber and Faber, London
- FELTHOUS A.R. (1981), 'Childhood Cruelty to Cats, Dogs and Other Animals', *Bulletin of the American Academy of Psychiatry and Law*, 9, 48-53
- FLEISMANN S. (1968), *Bestiality: Sexual Intercourse Between Men and Women and Animals*, vertaald naar het Engels door Harris R., Medical Knowledge Press, Baltimore
- FRIEDRICH W.N., URQUIZA A.J. & BEILKE R.L. (1986), 'Behavior Problems in Sexually Abused Young Children', *Journal of Pediatric Psychology*, 11, 1, 47-57
- GOODICH M. (1979), *The Unmentionable Vice: Homosexuality in the Later Medieval Period*, Clio, Santa Barbara Ca
- HØEG P. (1996), *The Woman and the Ape*, Farrar, Straus and Giroux, New York
- HOLLANDER X. (1972), *The Happy Hooker*, Dell Publishing, New York
- HUNTER M. (1990), *Abused Boys: The Neglected Victims of Sexual Abuse*, Lexington, New York
- KINSEY A.C., POMEROY W.B. & MARTIN C.E. (1948), *Sexual Behavior in the Human Male*, W.B. Saunders, Philadelphia
- KINSEY A.C., POMEROY W.B., MARTIN C.E. & GEBHARD P.H. (1953), *Sexual Behavior in the Human Female*, W.B. Saunders, Philadelphia
- KRAFFT-EBING VON R. (1886, 1978), *Psychopathia Sexualis*, Vertaald naar het Engels door KLAF F.S., Stein and Day, New York

- LILIEQUIST J. (1991), 'Peasants against Nature: Crossing the Boundaries between Man and Animal in Seventeenth- and Eighteenth-Century Sweden', *Journal of the History of Sexuality*, 1, 3, 393-423
- LOVELACE L. m.m.v. MCGRADY M. (1980), *Ordeal*, Bell Publishing, New York
- MASSON J.M. & MCCARTHY S. (1995), *When Elephants Weep: the Emotional Lives of Animals*, Delacorte, New York
- MCNEILL J.T. & GAMER H.M. (1938), *Medieval Handbooks of Penance*, Columbia University Press, New York
- MONEY J., ANNECILLO C. & LOBATO C. (1990), 'Paraphilic and Other Sexological Anomalies as a Sequel to the Syndrome of Child-Abuse (Psycho-social) Dwarfism', *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 3, 1, 117-150
- NAGEL T. (1974), 'What Is It Like to Be a Bat?', *The Philosophical Review*, October, 435-450
- NOSKE B. (1993), 'Hoe Heet is een Ezelin?', *Opzij, Feministisch Maandblad*, 21, 26
- REGAN T. (1983), *The Case for Animal Rights*, University of California Press, Berkeley
- RUSSELL D.E.H. (1993), *Against Pornography*, Russell Publications, Berkeley
- RUSSELL J.B. (1982), *A History of Witchcraft*, Thames and Hudson, New York
- SHARPE J.A. (1983), *Crime in Seventeenth-Century England*, Cambridge University Press, Cambridge
- SHELL M. (1993), *Children of the Earth: Literature, Politics and Nationhood*, Oxford University Press, New York
- TESTER W. (1991), *Darling*, Alfred A. Knopf, New York
- THOMAS K. (1983), *Man and the Natural World*, Pantheon, New York